

Kuruluşunun 50. Yılı Münasebetiyle Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Üzerine Kurumsal Bir Analiz: Fırsatlar ve Tehditler

Prof. Dr. İlyas ÇELEBİ*

Din, tarihte olduğu gibi günümüzde de birey ve toplumlar üzerinde en etkili kurumlardan biridir. Bu etki, din öğretim ve eğitimi önemli kılmaktadır. Günümüzde doğru din öğretim ve eğitiminin birey ve toplumlar üzerindeki olumlu etkilerini gördüğümüz gibi, yanlış öğretim ve eğitimin de olumsuz ve yıkıcı etkilerini müşahade etmekteyiz. Bu gerçek bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de din öğretim ve eğitimi önemli kılmaktadır. Ülkemizde yükseköğretim bünyesinde din öğretim ve eğitimi yapan 25 aded İlahiyat Fakültesi bulunmaktadır. Değişik tarihlerde açılmış bulunan bu fakültelerin en eskisi 60 yaşındadır. Akademik gelenek oluşturmak için daha uzun sürenin geçmesi gerektiği göz önünde bulundurulduğunda henüz sinn-i bülûğa ulaşmamış bulunanları bir tarafa orta hatta ileri yaşta olanları bile rüştünü ispat etmiş, özgün bir çizgi oluşturmuş ve ekol haline gelebilmiş değildir. Bunun doğurduğu bazı sorunlar söz konusudur. Bunların başında yapısal sorunlar, hantal işleyiş ve dışarıdan yöneltilen baskı ve müdahaleler gelmektedir. Sözelimi İslâm'ın üç temel esasından biri olan ahlâkın bir ilmi disiplin olarak Temel İslâm Bilimlerinin içine dahil edilmediği bir yapı, bazen daralıp bazen genişleyen kontenjan problemi, gerekli-gereksiz fakülte ve programların açılması, bu fakülte ve programlara alınan elemanların niceliksel ve niteliksel durumları bu sorunlardan bazılarıdır. İlahiyat Fakülteleri olarak bu ve benzeri sorunlara ortak akılla çözümler üretmek durumundayız.

Sözünü ettiğimiz kurumların en eskilerinden biri Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesidir. M.Ü. İlahiyat Fakültesi ülkemizde aynı adı taşıyan bu kurumların en eskilerinden biri olma yanında, öncü ve model konumunda bir kurumdur. Bu fakülte'deki uygulamalar ve geliştirilen yöntemler, birçok ilâhiyat fakültesi için örnek oluşturmaktadır. Bu sebeple ülkemizde ilâhiyat dalındaki yüksek öğretimin kalitesinin yükseltilmesinde Fakültemizde yapılan uygulamaların, ortaya konan yorumların ve geliştirilen yöntemlerin söz konusu alan için çok büyük önemi vardır.

Aşağıdaki analiz, böyle bir öncü kuruluş misyonu üstlenmiş olan M.Ü. İlahiyat Fakültesi'nin karşı karşıya bulunduğu fırsat ve tehditleri dile getirmekte,

* M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı.

tehditlerin fırsata dönüştürülmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Analizimiz, fizik yapı, öğretim elemanları, öğrenciler, idari personel ve paydaşlar şeklinde sıralanabilecek olan ana unsurlar ile eğitim-öğretim hizmetleri, araştırma ve yayın faaliyetleri, halkla ilişkiler ve tanıtım çalışmaları şeklinde özetlenebilecek ana süreçlerin tahlil ve değerlendirilmesi şeklinde gerçekleştirilecektir.

I. Ana Unsurlar

1. Fizikî Yapı

Fakültemiz yerleşkesinde Yunus Emre, Hoca Ahmet Yesevî, İmam Azam Ebû Hanîfe, Kültür Merkezi, Kütüphane ve Dekanlık Binaları bulunmaktadır. Ayrıca yerleşke içinde alt katını M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı'nın kullandığı İlahiyat Fakültesi Tatbikat Camii de yer almaktadır. Yunus Emre ve Hoca Ahmet Yesevî Binaları ekonomik ömürlerini tamamlamış durumdadır. Benzer bir durum Fakülte Camii için de söz konusudur. Yoğun olarak dersliklerin yer aldığı mekânları teşkil eden bu iki binanın âcil olarak yenilenmesi gerekmektedir. Bütün bunlar yapılırken, sadece bu iki binanın değil, kampusun ileriye dönük genel planı ve yapılanmasının nasıl olması gerektiğinin gözetilmesi yanında, ilahiyât fakültesinin misyonu ve vizyonuna uygun bir mimârî üslûbun öne çıkarılmasına da ayrıca özen gösterilmelidir. Fakültenin gelecek yıllarda öğrenci sayısının daha da artacağı düşünülürse, yenilenecek olan bu binalarda ihtiyacı karşılayacak miktarda anfi, konferans salonu, derslikler, yemek salonu, kafeterya gibi ihtiyaçların dikkate alınması gerekmektedir. Aynı şekilde her yıl sayıca artan ve yaşam düzeyi yükselen öğretim elemanı ve öğrencilerin daha fazla özel araç kullanacakları, ayrıca Fakülte Camii'nden kalkan cenazeler için düzenlenen dinî merasime katılmak üzere camiye gelen cemaatin ihtiyacı göz önünde bulundurulduğunda ortaya çıkacak otopark ihtiyacını karşılayacak mekânların oluşturulması gerekmektedir. Özellikle bu sonuncuların temin ve tedariki için Üniversite, Diyanet, İl Özel İdaresi ve yerel yönetimlerle işbirliğine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Fakülte'de iyi bir çevre düzenlemesi yapılmış ve bazı branşlarda yeterli sportif alanlar oluşturulmuş olmasına karşın, bunlara yönelik tesis eksikleri bulunmaktadır. Ayrıca mevcut öğrenci yemekhane ve kantini, öğrencilerimizin istek ve beklentilerini karşılamaktan uzaktır. Kütüphanemiz, fizik kapasite ve kitap türü ve sayısı itibarıyla yeterli olmakla beraber, personel yönünden ihtiyacı karşılamaktan çok uzaktır. Süreli yayınlar içinde eksik sayılarımız, ayrıca yeni yayınların temini konusunda zorluklarımız bulunmaktadır. Öte yandan Fakülte içinde bir müze ve dijital arşiv oluşturma çalışmamız ağır aksak devam etmektedir. Yüksek İslâm Enstitüsü dönemine ait resmi evrakın muhafaza edildiği arşiv, Yunus Emre Binası'ndan Dekanlık Binası'na taşınmış bulunmaktadır. Ancak henüz bu arşivin tasnifi yapılamamıştır. Kız öğrencilerimizin günlük ibadetlerine hazırlık yapabilecekleri ve ibadetlerini ifa edebilecekleri uygun ve özel mekân talepleri ile öğrenci

ve öğretim elemanlarının modern bir kafeterya istekleri devam etmektedir.

2. Öğretim Elemanları

Fakültemizdeki öğretim elemanlarının % 50'si profesör, % 25'i doçent, geri kalanı da yardımcı doçent, araştırma görevlisi ve öğretim görevlisi kadrolarında bulunmaktadır. Bu dağılımdan da anlaşılacağı üzere Fakülte öğretim kadromuz yaş itibariyle Türkiye ortalamasının üzerindedir. Öğretim elemanları Fakülte kadrosuna geçmişte genellikle aynı periyotlarda ve grup olarak alındıkları için, birbirlerine yakın yaşta bulunmaktadırlar. Dolayısıyla oldukça yakın bir gelecekte, aynı yıl içinde onlarca öğretim elemanı emekli olacaktır. Bir yönüyle tehdit oluşturan bu durum, bir başka yönüyle fırsattır. Şöyle ki, yaş ortalamasının yüksek oluşu ve öğretim elemanlarının büyük bir kısmının yakın sürede emekli olacak olması tehdidi, Fakülte öğretim kadrosunu gençleştirme ve günümüz şartlarına göre yetişmiş elemanlara kavuşturma imkânı elde etme ise bir fırsat olabilir. Ayrıca bazı anabilim dallarında yeterli sayıda eleman mevcut iken, bazılarının takviye ihtiyacı bulunmaktadır. Bu ihtiyaç uzun vadede araştırma görevlisi olarak karşılanabileceği gibi, kısa vadede yurt içinden ve dışından yetişmiş elemanlar almak suretiyle de giderilebilir. Özellikle bazı branşlarda bu ikinci tarz uygulamaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Öte yandan Fakültemizin geleceği düşünüldüğünde, genç öğretim elemanlarının yetiştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Yetiştirilecek bu genç öğretim elemanlarının mutlaka Arapça ve İngilizce konuşacak ve yazacak donanımda olması gerekiyor. Kanaatimizce bu vasıflar her öğretim üyesi için gerekli olduğundan, öğretim elemanları arasında ayrıcalık ancak onların üçüncü bir dile sahip olması ile kazanılacaktır. Bu dil Latince, Grekçe, İbranice, Süryanice gibi kadim dillerden biri olabileceği gibi; Rusça, Japonca, Çince gibi günümüzde yaygın kullanım alanı olan dillerden biri de olabilir.

Fakültemiz öğretim elemanlarının öncelikle eğitim ve öğretime katkıları yanında, özellikle araştırma ve inceleme yapma, öte yandan halkı aydınlatma gibi görevleri de bulunmaktadır. Fakültemizdeki her öğretim elemanının yayın performansı, hem nicelik hem de nitelik açısından düzenli bir şekilde değerlendirilmelidir. Fakültemizde yıllarca hiç yayın yapmayan öğretim elemanları bulunmaktadır. Bunların bir şekilde araştırma, inceleme ve yayın faaliyetine dahil edilmeleri gerekmektedir. Bunu yapmadıkları takdirde kendilerini yenilemeleri ve öğrencilerin karşısına yeni bilgilerle çıkmaları nasıl mümkün olabilecektir? Öğretim elemanlarımızın birçoğu ile ilgili önemli problemlerden biri, Türkçe dışında dillerde yayın eksikliğidir. Bu husus, Fakültemizin hem kardeş fakülteler arası ulusal yarışta hem uluslararası bilim dünyasında yer alması için mutlaka başarılması gereken bir vecibedir. Bu çerçevede *Fakülte Dergisi*'ne de değinmek gerekir. Büyük gayretler sonucu dergimiz yılda iki sayı şeklindeki normal periyoduna

ulaşmış bulunmakta ve ulusal hakemli dergi statüsünü devam ettirmektedir. Dergimizin mümkün olan en kısa süre içinde uluslararası indekslerce de taranan bir dergi statüsünü kazanması çalışmaları devam etmektedir. Bu gerçekleştiği takdirde, bugünkü ağırlığı artarak devam edecektir.

Öğretim elemanlarının bir bölümü ile ilgili bir başka ciddi problem de Fakülte'ye ayrılan mesainin asgari düzeyde tutulması, kurumsal kimlik ve değerlerin paylaşımı konularındaki sıkıntılardır. Bazı öğretim üyeleri vakitlerinin çok az kısmını Fakülte'de geçirmekte, bu nedenle de öğrencilerimizin ders dışında kendilerinden yararlanma şansı çok sınırlı kalmaktadır. Oysa her öğretim elemanın en önemli ve aslı görevi, sadece ders saatlerinde değil, mesâî saatleri içinde fakültede bulunmaktır. Her öğretim elemanımızın bunun idraki içinde bulunması gerektiği yönündeki inancımızı bir kere daha tekrarlamak isteriz.

3. Öğrenciler

Fakültemizin bir süre önce oldukça azalan öğrenci sayısının özellikle son iki yılda yeterli derecede arttığı bilinmekte olup, önümüzdeki yıllarda daha da artacağı öngörülmektedir. Buna paralel olarak öğrenci merkezli hizmet yükümüz de çoğalacaktır. Ders yükünden danışmanlık hizmetine, tez yöneticiliğinden burs ve yurt tedarikine kadar birçok problem büyüyerek karşımıza çıkacaktır. Şu anda öğrenci tercihlerinde rağbet ve puan düzeyi bakımından kalitemiz ilk sıralardadır. Bunun korunması önemlidir. Bu ise, ancak kaliteli bir eğitim-öğretimle sürdürülebilir. Kalitenin hangi unsurlara bağlı olduğu ve nasıl sağlanabileceği herkesin malumudur.

Öğrencilerin ders dışı etkinliklerle zamanlarını değerlendirmeleri, söz gelimi kulüp faaliyetleri, geziler, spor ve sanat etkinlikleri iyi konumdadır. Ancak bunun daha da artırılması gerekmektedir. Öğrencilerimizin büyük bir kısmı özel yurtlarda ve öğrenci evlerinde kalmaktadır. Buraların bir kısmı eğitim-öğretim açısından olumsuz unsurlar içermektedir. Öğrencilerimize, yukarıda sözü edilen hizmetleri yeteri kadar verdiğimiz söylenemez. Öğrencilerimizin Erasmus ve Fârâbi gibi değişim programlarından yararlanması, yurtdışındaki dil amaçlı kurslara, araştırma ve inceleme gezilerine katılmaları en büyük arzumuzdur ve bunlar ihmal edilmemelidir. Bu konuda şu ana kadar ortaya konan performansımız iç açıcı değildir. Bunun sebepleri olarak öğrencilerin yabancı dillerinin zayıf ve ekonomik durumlarının yetersiz oluşu, bürokratik işlemlerin çokluğu, kurum olarak yeterli tecrübeye sahip olmayışımız gibi hususlar sayılabilir. Öğrenci Bitirme Tezleri iyi bir uygulama olup, danışman öğretim elemanlarınca ciddi ve titiz bir şekilde takip edilmeli, bu konuda geri bildirimler alınmalıdır. Hazırlık Sınıflarının yeniden oluşturulmasından sonraki uygulamalar başarılı gözükmektedir. Bunun yabancı hocalarla ve yurt dışında yaz kursları düzenlemek suretiyle takviye edilmesi gerektiğine inanılmaktadır. Uluslararası İlahiyat Programı

başarılı bir şekilde yürümekle beraber, bu öğrencilerimizin başta yurt problemleri olmak üzere kültürel ve sosyal uyum, danışmanlık ve mezuniyet sonrası istihdam gibi sorunları bulunmaktadır. Erasmus Programı bu öğrencilerimiz için daha etkin bir şekilde kullanılabilir.

4. İdari Personel

Marmara Üniversitesi'nin uygulamaya koyduğu Otomasyon Sistemi, emek yerine teknoloji yoğunluklu bir hizmet akışını öngörmektedir. Bu sistem idari personelde nicelik yanında niteliği öne çıkarmaktadır. Bu ise, önümüzdeki yıllarda sayıca az, fakat nitelikleri yüksek personel istihdam etmek zorunda olduğumuz anlamına gelmektedir. Her eleman, en azından kendi birimi çerçevesinde bilgisayarı en verimli şekilde kullanabilecek donanımda olmak durumundadır. Ayrıca Fakültemizde başta Otomasyon Sistemi olmak üzere bütün bilişim sistemini ayakta tutacak ve öncü rolü oynayacak güçlü bir Bilişim Birimi'ne ihtiyaç duyulmaktadır. Öte yandan personeli yönetecek ve sürükleyecek bir liderlik anlayışı ile toplam kalite ve akreditasyon çalışmaları hızlanacağından, başarılı bir Toplam Kalite Birimi'ne de ihtiyaç vardır. Fakültemizdeki Kütüphane, Öğrenci İşleri, Kalite Danışmanlık ve Temizlik Hizmetleri gibi birimler nitelikli personel ile takviye edilmelidir.

5. Paydaşlarla İşbirliği

Fakültemizin üstlendiği görevleri yerine getirmesinde paydaşlarımızın rolü büyüktür. Bunların başında M.Ü. Rektörlüğü ve bağlı birimler gelir. Son yıllarda M.Ü. Rektörlüğü ve bağlı birimlerle kurulan olumlu ilişkiler en üst düzeydedir. Bu süreçte Fakültemizin yaptığı atılımlarda Rektörlük, Üniversite Yönetim Kurulu ve Senatosunun büyük katkıları olmuştur. Diğer bir paydaşımız ise Yüksek Öğretim Kurulu'dur. Bu kurulun Sayın Başkan ve üyelerinin kurumumuza yönelik olumlu bakışları sayesinde, öğrenci kontenjanımız büyük ölçüde artmış, açmak istediğimiz programların çoğu gerçekleşmiştir. Yakın paydaşlarımız arasında diğer İlahiyat Fakülteleri, Diyanet İşleri Başkanlığı ve M.E.B. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü de bulunmaktadır. Her üç paydaşımızla da düşük sayılabilecek düzeyde temaslarımız vardır. Bu ilişkilerin daha sık ve yüksek düzeyde olması beklenmektedir. Söz gelimi bu kurumlarla bazı ortak çalıştay, seminer ve sempozyumlar düzenlenebilir; istihdam edilen mezunlarımızla ilgili memnuniyet anketleri yapılabilir ve geri bildirimler alınabilir. Doğal paydaşlarımızdan olan ilk ve ortaöğretim kurumları özellikle de İmam Hatip Liseleri ve Müftülüklerle ilişkimiz ise yok denilecek kadar azdır. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Üsküdar, Kadıköy ve Ümraniye Belediye Başkanları ile gerçekleştirilen işbirliğimiz ise, memnuniyet verici düzeydedir.

Yakın paydaşlarımızdan olan İFAV, İSAM, İSAV ve IRCICA gibi vakıf ve

araştırma merkezleriyle işbirliğimiz ise ideal düzeydedir. Fakültemizin önemli bir paydaş grubu olan mezunlarımızla temasımız da, örgütlü olmamaları ya da bu amaçla kurulmuş bulunan derneklerle işbirliğinin yetersizliği nedeniyle oldukça düşük düzeydedir. Mezunlarımız arasında iktisadi hayatta ve bürokraside önemli mevkilere ulaşmış bulunanlar vardır. Bunların her birinin fakülteye ve fakülte vakfına kurumsal anlamda maddî-manevî katkılar sağlamaları mümkündür. Bu potansiyeli değerlendirmenin yol ve yöntemleri araştırılmalı, başta öğretim kadromuz olmak üzere ilgilenen her mensubumuz öneriler geliştirmeli kanaatindeyiz. 50. kuruluş yılımızda bunları bir araya getirebilirdik, organize noksanlığı sebebiyle maalesef bunu başaramadık.

Fakültemizden emekli olan öğretim elemanları da önemli paydaşlarımız arasındadır. Bunların büyük bir kısmının tecrübe, birikim ve becerilerinden önemli ölçüde faydalandığımız söylenebilir. Emekli öğretim elemanlarımızın ekseriyeti, fakülte ile ilişkilerini sürdürmektedir.

II. Ana Süreçler

1. Eğitim Öğretim Hizmetleri

Fakültemizin öncelikli görevlerinden biri, belki ilk sırada geleni eğitim ve öğretim faaliyetleridir. Bu faaliyetleri ön lisans, lisans ve lisansüstü olarak üçe ayırmak mümkündür. Ön lisans için açılmış bulunan İlahiyat Meslek Yüksek Okulu'na on yılı aşkın bir zamandır öğrenci alınmadığından Fakültemizde bu alanda aften gelen birkaç öğrenci dışında herhangi bir eğitim öğretim faaliyeti söz konusu değildir. Lisans eğitim ve öğretimine gelince, bu alanda fakülte yönetiminin doğrudan müdahalesi mümkün olmasa da ilgilenilmesi gerektiğine inandığı bazı eksiklerimiz bulunmakla birlikte, iyi düzeyde olduğumuz söylenebilir. Lisans öğrenimine ÖSYM'den yüksek puan almış öğrencileri kabul etmemiz, tarih, sanat ve kültürle yoğrulmuş bir kent olan İstanbul'da eğitim-öğretim faaliyeti yapmamız, yetkin ve yetişkin bir öğretim kadrosuna sahip olmamız avantajlarımızdır. Buna karşın öğrencilerin işe, barınma, ulaşım sorunlarının yeterince ve arzu edildiği şekilde çözülememiş olması, büyük şehrin insanı cezbedici ve kuşatıcı yapısı, benzer sorunların öğretim elemanlarını da meşgul edici oluşu gibi hususlar ise dezavantajlarımızdır.

Zorunlu Hazırlık Sınıfı'nın ihdas edilmesinin önemli bir eksikimizi gidereceğini umuyoruz. Ancak bunun yeterli sayıda ve kaliteli öğretici kadro, yurt dışı imkânları ve yaz kursları ile takviyesi gerekmektedir. Ayrıca hazırlıkta kazanılan Arapça bilgisini ileri sınıflarda kullanacak imkân ve mekanizmaları oluşturmak durumundayız. Bunun mümkün kılınması için lisanstaki derslerin en az yüzde otuzunun Arapça okutulması zorunlu kılınmış ve yeni müfredat buna göre düzenlenmiş bulunmaktadır.

İlahiyat Fakültesi mezunlarından öncelikle Temel İslâm Bilimlerinde yeterlilik arandığı göz önünde bulundurularak başta Kur'ân-ı Kerîm olmak üzere tefsir, hadis, kelâm ve fıkıh gibi alanlarda hizmet esnasında ihtiyaç duyacakları bilgi ve beceriyi kazandıracak önlemleri almak, bunun için öğrenci ve öğretim elemanlarını motive edici yöntemleri geliştirmek durumundayız. Öğrencilerimiz, dinî bilgileri daha iyi özümseyebilmek ve toplumda saygın bir yere sahip olabilmek için temel dinî bilgiler yanında genel kültür, sanat dalları, edebiyat, kişisel beceri gibi kazanımlar edinmelidir. Bunun için, İlahiyat Fakülteleri üç temel bölümden teşekkül etmekte ve bunlar arasında bir denge kurulmasına özen gösterilmektedir. Fakülte öğrencisi, Temel İslâm Bilimleri Bölümü anabilim dalları dersleri yanında Felsefe ve Din Bilimleri ile İslâm Tarihi ve Sanatları Bölümlerine bağlı anabilim dallarında yer alan dersleri de öz olarak fakat özümseyerek almak durumundadır.

Öğrencilerimize araştırma yöntem ve tekniklerini öğretme, ders kitapları dışında kaynaklar okumasını ve kaynakları tanimasını sağlama, okuduğunu anlama, kurallı bir biçimde yazma ve düşüncelerini ifade edebilme becerisini kazandırmak bakımından lisans bitirme tezlerinin büyük önem taşıdığına inanmaktayız. Bu nedenle danışman öğretim elemanlarının tezlerin usulüne uygun bir şekilde hazırlanması konusunda gereken özeni göstermeleri büyük önem arz etmekte ve tüm tez danışmanı elemanlarımızdan bu sorumluluk bilinci umulup beklenmektedir.

Lisansüstü eğitim ve öğretim faaliyetlerine gelince, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde İlahiyat Anabilim Dalına bağlı olarak on dört (14) adet Yüksek Lisans ve on iki (12) adet de doktora programı bulunmaktadır. Ayrıca M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün bünyesinde 2 adet tezsiz yüksek lisans programı mevcuttur. 1982-2010 yılları arasında bu gramlarda yaklaşık 1000'e yakın yüksek lisans ve 400'ü aşkın doktora tezi hazırlanmıştır. Bu rakamlar Türkiye standartlarında gayet yüksek sayılar olup Fakültemiz adına sevindiricidir. Bu olumlu gelişmelere rağmen uygulamada problemlerin olmadığı söylenemez. Programlara öğrenci kabulü büyük oranda ALES, Transkrip ortalaması, ÜDS puanı gibi objektif ölçütlere dayanmaktadır. Zaman zaman bazı anabilim dallarında kontenjanların haddinden fazla artırılması genel seviyeyi düşürücü etkiler yapmakta olup buna meydan verilmemesi gerekmektedir. Özellikle sağlam bir ilâhiyat alt yapısı gerektiren bazı anabilim dallarına İlahiyat Fakültesi çıkışlı olmayarak gelen öğrenciler mutlaka lisans tamamlama programına tabi tutulmalıdır. Öğrencilerin ders dönemlerinde elde etmeleri gereken kazanımlar kişilere bağlı olma yerine ölçülebilir bir düzeye kavuşturulmalıdır. Gerekli teorik bilgi düzeyine ulaşmayan öğrencilere, eksiklerini gidermeden tez yazma aşamasına geçme fırsatı verilmemelidir. Tez aşamasında tez konusunun belirlenmesi, bilgilerin toplanması, değerlendirilmesi, yazımı vb. aşamalarda danışmanların ve Tez İzleme Jürilerinin rolü ve önemi ifadeye gerek duyulmaya-

cak kadar açıktır. Tez savunma aşamasında da tez jürilerinin oluşturulma yöntemi önemlidir. Doktora daimî komiteleri zaman zaman geri bildirimler alma, öğrenci ve jürilerin performansını ölçme noktasında çalışmalar yapılmalıdır.

2. Araştırma ve Yayın Faaliyetleri

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre öğretim elemanlarının yasal görevlerinden biri de araştırma ve inceleme yapmak ve bunları yayımlamaktır. Yükseköğretim sistemimizin gereği olarak öğretim üyeleri yüksek lisans, doktora, doçentlik ve profesörlük gibi akademik basamakların her aşamasında bazı zorunlu bilimsel çalışmaları yapmak zorundadır. Şüphesiz bu aşamalar, araştırma faaliyetlerini motive etme açısından çok önemlidir. Ancak bu aşamaları geçen öğretim üyelerini, yeni araştırmalara zorlayan ciddi bir yaptırım bulunmamaktadır. Halbuki kurumsal başarılar, özellikle de öğretim üyelerinin olgunluk döneminde gerçekleştirecekleri çalışmalarla yakalanacak başarılar ihtiyaç vardır. Bu hususta takdir edilecek elemanlarımız bulunmakla beraber, çok düşük performansla çalışanların bulunduğu da bir vâkiadır. Yapılan bir istatistiğe göre, öğretim elemanlarımızın *Fakülte Dergisi*'ne katkısı % 30 civarındadır. Şüphesiz bu çok düşük bir orandır. Öğretim elemanlarının yayımladıkları kitaplarla ilgili bir istatistik çalışması yapılmadığı için bu husustaki başarı oranını ifade edemiyoruz. Öğretim elemanlarının gerek yurt içinde gerekse yurtdışında katıldıkları sempozyum, konferans, panel ve televizyon programlarının sayısı takdire şâyândır. Ancak başta Üniversitemiz Rektörlüğü olmak üzere TÜBİTAK, TÜBA, AB Araştırma Fonlarıncı desteklenen araştırma projelerinden Fakültemizin aldığı pay yok denecek kadar azdır. Araştırma ve inceleme çalışmalarına öncülük etmek, bu yöndeki çalışmaları proje haline getirmek ve ortaya konan projelerde görev alınmasını sağlamak üzere bir Araştırma Merkezi'nin kurulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bizim önerimiz, Türk-İslâm düşünce ve medeniyetine ait temel kaynakların edisyon kritiği, tercüme ve neşrinin yapılacağı Türk-İslâm Kaynaklarını Tercüme ve Yayın Merkezi (TİKTEM) adında bir merkezin kurulmasıdır. Fakültemizde son üç yılda dört ayrı ülkeye araştırma ve inceleme gezisi yapılmış olması, Doğudan ve Batıdan birçok kuruluş ve üniversite mensubunun Fakültemizi ziyaret etmesi memnuniyet vericidir. Aynı şekilde YÖK kanalıyla doktora, doktora sonrası ve dil öğretimi amaçlı olarak yurtdışına giden öğretim elemanlarımızın sayısı yeterli olmasa da, eskiye oranla büyük bir gelişme göstermiştir. Öte yandan Erasmus Programı çerçevesinde Fakültemize gelen öğrenci oranına paralel olarak bizim de yurtdışına öğrenci gönderemeyişimiz büyük bir eksikliktir. Bu tür temaslarda **yabancı dil meselesi**, muhatap üniversitelerde İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin alabileceği ders sayısının az olması, öğrencilerin ekonomik durumu gibi nedenler belirleyici olmaktadır. Yabancı dilde yapılacak yayınlar, kurumumuzun yurt dışındaki akademik dünyada tanınmasının önemli bir kriteridir. Bu noktada da *Fakülte Dergisi*'nin her sayısında yabancı dilde bir

makaleye yer verilmesi sevindirici bir gelişmedir. Son üç yılda Fakültemizce üç uluslar arası, üç adet de ulusal sempozyumun yapılmış olması, ayrıca Lisans ve Lisansüstü düzeyinde sunum ve sempozyumların gerçekleştirilmiş bulunması kurumumuz açısından gurur verici gelişmelerdir. Fakülte olarak 2011 yılında İstanbul'da Uluslararası Gazzâlî Sempozyumunu, 2010-2012 yıllarında Fakültemizin ev sahipliğinde İslâm Ülkeleri Üniversiteleri Birliği ile İstanbul'da, Avrupa Birliği Destekli bir Proje Çerçevesinde Trinity College ve Sofya Üniversitesi ile Dublin (2010), İstanbul (2011) ve Sofya (2012)'da uluslararası sempozyumlar yapmayı kararlaştırmış bulunuyoruz. Bu arada Bölüm, Anabilim Dalı ve Öğrenci Kulüplerimizin yürüttükleri çalıştay, konferans, panel ve seminer şeklindeki etkinlikler takdirle karşılanmakta ve bunlara her seviyede destek olunmaktadır.

3. Halkla İlişkiler ve Tanıtım Faaliyetleri

Fakültemizin yaptığı çeşitli etkinlikler yanında, bunların kamuoyuna, akademik ve bilimsel çevrelere tanıtımı da önemlidir. Kendi kapalı dünyamızda ne kadar başarılı olursak olalım, bu başarılar iyi bir tanıtımla taçlandırılmadıkça kamuoyunca bilinmemekte, toplumda beklenen etkileri doğurmamaktadır. Fakültemizin konumu ve ulaştığı sosyal statü, tanıtım açısından çok elverişli bir durumdadır. Yurt içinde ve yurt dışında çok olumlu imajımızın olduğu söylenebilir. Ortadoğu, Avrupa ve Amerika'dan gelen heyetler, buldukları ülkelerde yaptıkları yoklamalarda, Türkiye'de işbirliği yapılabilecek en uygun İlahiyat Fakültesi olarak Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin çıktığını bize beyan etmektedirler. Bu olumlu imajın sürdürülmesi önemlidir. Bunun için Fakültemizin Web Sayfası mühim bir imkândır. Bu sayfanın iyi bir şekilde düzenlenmesi ve etkili bir şekilde kullanılması gerekmektedir. İkinci bir imkân Fakültemizin *Haber Bülteni*'dir. Bu Bülten ile bir dönem boyunca yapılan faaliyetlerin tanıtımı yapıldığı gibi, Fakültenin hafızası da oluşturulmaktadır. Bu bültenin her sayısı ilgili Bakanlıklar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri, YÖK Üyeleri, İlahiyat Fakülteleri, Marmara Üniversitesi'nin çeşitli birimleri, İstanbul Valiliği, kaymakamlıklar, Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri, İmam-Hatip Liseleri, il ve İlçe Müftülükleri, vakıf ve dernekler gibi çeşitli kurumlara ulaştırılmaktadır. Tanıtım bakımından öğretim üyelerinin katıldıkları televizyon programları da önemlidir. Ancak burada hassas nokta, katılımcıların kurumu temsili ve gösterdiği performanstır. Bunun için öğretim elemanlarımızın özellikle kendi uzmanlık alanları ile ilgili programlara katılma noktasında çok seçici davranmaları temenni edilmektedir.

Fakültemizin tanıtımı açısından önemli bir fırsat da Fakülte Camii'dir. Bir protokol camii haline gelmiş bulunan ve bu sayede Fakültemizin adının da medyada sık sık yer almasını sağlayan İlahiyat Camii, kurumsal tanıtım açısından çok önemlidir. Yine tanıtım bağlamında Fakülte Vakfının yürüttüğü yayın, iftar ve kurban faaliyetlerinin altı özenle çizilmelidir. 2009 yılında yaptığımız 50. Yıl

Etkinlikleri örneğinde olduğu gibi, değişik vesilelerle yapılacak anma, kutlama faaliyetleri ile sempozyum, konferans ve panel şeklindeki akademik faaliyetler de çok önemlidir. 50. Kuruluş Yılı'nı kutlayan bir kurumun bir tanıtım klibi hazırlayamaması da bir eksiklik olarak kaydetmeliyiz.

Sonuç olarak Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 50 yılı aşan tecrübesi, ulusal ve uluslararası düzeyde kazandığı haklı ünü ile mensuplarımızın göğsünü kabartmaktadır. Kurumumuzun bu anlamda kazandığı yer, bir zirvedir. Unutmamalım ki, zirveye çıkmak zordur, ama zirvedeki yeri korumak daha da zordur. Bu nedenle Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi yöneticilerinin öğretim elemanı, öğrenci ve personelinin sorumluluğu büyüktür. Başkaları yenilikler peşinde koşar ve zirveye tırmanmaya çalışırken, biz yerimizde durursak zirvedeki yerimizi asla koruyamayız. Bu nedenle hem nicelik hem de nitelik yönünden yeni atılımlar yapmak zorundayız. Fakültemizde lisans ve lisansüstü düzeyde ihtiyaç duyulan yeni programlar açmak durumundayız. Bundan daha önemlisi mevcut programlarda kaliteyi artırmak için detay sayılan ancak önemli olan işlerle uğraşmak, ince eleyip sık dokumak, çağdaş eğitimin gerektirdiği her türlü araç ve gereci kullanmak zorundayız.

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi için nihai hedef yoktur. Ulaştığımız her hedef bizi daha ötedeki hedeflere taşıyan aktarma istasyonları olmalıdır. Allah Teâlâ kendisinin "Her gün yeni bir işte" olduğunu beyan buyururken (er-Rahmân 55/29), "bitirilen her ciddi işten sonra yenisine koyulması gereken bizler" (el-İnşirah 94/7) nasıl olur da bulunduğumuz yerde durabilir, yerimizde sayabiliriz?